

REMISSVAR AVSEENDE SOU 2021:37

– Stärkt rätt till personlig assistans (dnr S2021/04587)

Koncernen God Assistans består av flera olika aktiebolag – Norr, Mitt, Syd, Väst och Karlstad – detta remissyttrande återger synpunkterna från samtliga dessa bolag, nedan kallade God Assistans.

Socialdepartementet

Enheten för socialtjänst och funktionshinderspolitik

Sammanfattning

Förstärkt stöd vid sjukvårdande insatser

God Assistans tillstyrker

- förslaget om tydliggörande av hälso- och sjukvårdens roll, uppgifter och ansvar i en egenvårdslag samt tydliggörandet av assistansanordnarens ansvar vid egenvård genom tillägg i förordningen (1993:1090) om stöd och service till vissa funktionshindrade, och
- förslaget att hälso- och sjukvården särskilt ska överväga om vård- och behandlingsinsatser kan ges på ett sätt som möjliggör för den enskilde att leva som andra, och
- förslaget om att sjukvårdande åtgärder ska kunna berättiga till personlig assistans eller assistansersättning, men God Assistans avstyrker förslaget om att detta ska kunna ske enbart efter att särskild överenskommelse har tecknats mellan sjukvårdshuvudmannen och den aktuella anordnaren.

Förslag om nya grundläggande behov

God Assistans tillstyrker

- förslaget om att ta bort det grundläggande behovet ”annan hjälp som förutsätter ingående kunskaper om den funktionshindrade”, och
- förslaget om att tydliggöra att behov av kvalificerade motiverande eller vägledande insatser som behövs för att ett grundläggande behov ska tillgodoses samt att detta stöd utgör en del av det behov som stödet avser, och
- förslaget om ett nytt grundläggande behov i form av kontinuerligt stöd för att förebygga att den enskilde skadar sig själv, andra eller egendom med tillägg om att detta hjälpbehov inte kan

God Assistans Support i Sverige AB. Org.nr: 559154-3755.

Postadress: Box 3059, 169 03 Solna

Telefon: 08-23 26 00. info@godassistans.nu. www.godassistans.nu.

planeras i tid utan uppstår spontant varför behovet normalt sett finns under hela dygnet eller i vart fall under hela den vakna tiden, och

- förslaget om ett nytt grundläggande behov i form av kontinuerligt stöd för medicinsk problematik som utgör fara för liv och hälsa, men med invändningar mot de flertal rekvisit som riskerar att tolkas på ett för den hjälpbehövande mycket restriktivt sätt.

Förslag om stärkt assistans för barn

God Assistans tillstyrker

- förslaget om att det grundläggande behovet kontinuerligt stöd för medicinsk problematik som utgör fara för liv och hälsa helt undantas från något föräldraavdrag, med tillägget att detsamma bör gälla för det grundläggande behovet kontinuerligt stöd för att förebygga att den enskilde skadar sig själv, andra eller egendom i första hand för alla som har detta behov eller åtminstone för barn över fyra års ålder och detsamma bör gälla för kvalificerade motiverande eller vägledande insatser, och

- förslaget om att schablonisera föräldraavdragets storlek med tillägget att det inte bör göras något avdrag rörande grundläggande behov som vid beslutstidpunkten tillgodoses av annan huvudman, och

- förslaget om införande av en säkerhetsventil för att barn med endast ett litet hjälpbehov avseende sina grundläggande behov ska vara berättigade till personlig assistans när detta är i enlighet med barnets bästa.

Yttrandet

Förstärkt stöd vid sjukvårdande insatser

Det föreslås att en åtgärd normalt inte bör bedömas som egenvård om patienten själv anser sig sakna förutsättningar för att utföra åtgärden tryggt och säkert. God Assistans anser att det bör vara tillräckligt om en sådan patient känner att åtgärden kan utföras av någon annan på ett tryggt och säkert sätt. Detta hör nära samman med betänkandets förslag om att det vid bedömning av egenvård särskilt ska beaktas patientens förutsättningar att vara delaktig i utförande, praktiskt eller genom instruktioner. Såsom framgår i betänkandet (sidan 306) handlar egenvård i normalfallet om enklare åtgärder. Det rör ofta medicingivande, blodsockerprovtagning, insmörjning av olika slag, såromläggning, sjukgymnastisk träning enligt program, föreskriven stretchning och liknande. Många assistansberättigade har idag behov av dessa enklare vårdåtgärder samtidigt som de har

sådana intellektuella funktionsnedsättningar eller hjärnskador att de helt saknar förmåga till delaktighet i utförandet av själva åtgärden.

God Assistans anser att det för med sig orimliga konsekvenser om alla dessa assistansberättigade skulle få sin egenvård omprövad och att dessa åtgärder framledes ska utgöra en hälso- och sjukvårdsåtgärd baserat på att den enskilde inte är delaktig. Detta särskilt som förslagen rörande hälso- och sjukvårdsåtgärder medför att endast den assistansanordnare som slutit särskild överenskommelse med vårdhuvudmannen får utföra dessa delegerade hälso- och sjukvårdsåtgärder. Betänkandets förslag i denna del riskerar att utesluta egenvård för en stor mängd mycket enkla hälso- och sjukvårdsåtgärder enbart på grund av att patienten/den assistansberättigade inte själv kan vara delaktig i vare sig instruktioner eller utförande. Såsom förslaget är formulerat i denna del är risken mycket stor att oförmåga till delaktighet alltid kommer anses diskvalificera möjligheterna till egenvård. I de fall egenvården kan anses avse enklare vårdåtgärder är det, enligt God Assistans, inte heller realistiskt att egenvården ska omprövas varje gång en ny personlig assistent anställs. Säkerheten rörande utförandet av sådana enklare åtgärder bör kunna åstadkommas genom den skriftliga planering som sjukvårdshuvudmannen är skyldig att upprätta när egenvård ska utföras av någon som gör detta i sin yrkesutövning.

I betänkandet föreslås att i LSS klargöra att egenvård endast får utföras om ett flertal preciserade förutsättningar är uppfyllda, men det framgår inte vad som är rättsföljden om någon assistansanordnare utför egenvård utan att förutsättningarna är uppfyllda.

Förslaget om en egenvårdslag innebär förhoppningsvis att patientsäkerheten stärks. God Assistans anser att det samtidigt måste beaktas den ökade belastning detta medför för såväl sjukvården som assistansanordnaren. I nuläget är det många gånger svårt (eller omöjligt) för enskilda att utfå dokumentation över den egenvård som redan har beslutats av sjukvårdshuvudmannen. Att samme huvudman framöver ska 1. samtala med patienten, 2. samråda med de personliga assistenternas arbetsgivare samt 3. upprätta en skriftlig planering av egenvården innan själva bedömningen av egenvård görs måste rimligen ta ännu mer vårdresurser i anspråk. I betänkandet föreslås dessutom många förslag rörande hälso- och sjukvårdande åtgärder på delegation som också kommer att medföra ökad belastning för sjukvårdshuvudmannen. Eftersom förslaget om ny egenvårdslag medför en ökad administrativ

belastning för assistansanordnaren bör det göras en översyn av ersättningsnivån för såväl statligt som kommunalt beviljad assistans.

När det gäller frågan om assistansanordnaren som vårdgivare framstår det som otydligt om detta gäller vid både egenvårdsåtgärder och delegerade hälso- och sjukvårdsåtgärder. Det är heller inte tydligt vilka övriga praktiska förändringar som följer med synen på anordnaren som vårdgivare.

Enligt God Assistans bör behov av sjukvårdande åtgärder även framledes ske efter delegation och när hälso- och sjukvården har funnit det möjligt att delegera en sjukvårdsåtgärd till personliga assistenter bör behovet *berättiga* till personlig assistans eller assistansersättning. Eftersom det rör en sjukvårdande åtgärd är det självklart av vikt att kostnaden för insatsen belastar rätt huvudman, dvs. regionen eller kommunen. Detta är en fråga som, enligt God Assistans, bör lösas mellan aktuell beslutsmyndighet och den sjukvårdshuvudman som skulle ha haft kostnaden om inte personlig assistans eller assistansersättning hade beviljats för sjukvårdsåtgärden. Förslagen i betänkandet om att sjukvårdande insatser bara ska *beaktas* utan att berättiga till personlig assistans eller assistansersättning och då endast efter att särskild överenskommelse har tecknats mellan sjukvårdshuvudmannen och den aktuella anordnaren riskerar att ha mycket stor effekt på valfriheten inom assistansen. Kravet på särskilt skriftligt avtal riskerar dessutom att bidra till ytterligare förlängda handläggningstider och därmed fördröjda beslut om assistans samtidigt som viktiga frågor lämnas helt åt parterna att reglera i avtalet (pris, ansvar mm). Detta då den enskilde inte kan få sitt beslut om assistans innan parterna enats om innehållet i avtalet mellan anordnaren och sjukvårdshuvudmannen.

Om utredningens förslag att delegerade hälso- och sjukvårdsåtgärder framöver kan beaktas i assistansbeslutet, men inte berättiga till assistans verkligen genomförs anser God Assistans i vart fall att frågan om ersättningsnivån för sådana kvalificerade sjukvårdsåtgärder inte bör lämnas åt parterna att fritt avtala om. Det är fråga om åtgärder som kan kräva särskild utbildning och kompetens och den schablonersättning samt det förhöjda timbelopp (max 12 procent över schablonersättningsnivån) som kan betalas ut för utförd personlig assistans är inte en tillräcklig ersättning för dessa åtgärder. Enligt God Assistans bör ersättningsnivån regleras i författning och då med beaktande av vad åtgärden skulle ha kostat om den utförts i sjukvårdshuvudmannens regi.

Förslag om nya grundläggande behov

I utredningen påtalas att de nya grundläggande behoven har en hög detaljeringsgrad som är motiverad för att ha viss förutsägbarhet i tillämpningen. Samtidigt påtalas också att formuleringarna av de nya grundläggande behoven lämnar visst utrymme för bedömning för att inte bli alltför *begränsande*. God Assistans vill påtala att ordvalen ”varaktig eller långvarig medicinsk problematik” och ”allvarlig risk för liv och hälsa” endast ger utrymme för väldigt restriktiva tolkningar och därmed *begränsande* bedömningar ifråga om vilka som ska vara berättigade till kontinuerligt stöd av medicinska orsaker.

God Assistans anser att det är tillräckligt att det av lagtexten framgår att det krävs långvarig medicinsk problematik för att inte riskera en alltför restriktiv tillämpning. Det faktum att man i utredningen också beskrivit att det inte bara ska vara fråga om en allvarlig utan även en *påtaglig* risk ger ytterligare stöd för såväl restriktivitet i tillämpningen som stora bevissvårigheter. Hur ska denna *påtagliga* risk bevisas? Sannolikheten är hög att det i tillämpningen kommer förutsättas att allvarliga situationer faktiskt redan har inträffat (och dokumenterats). En annan uppenbar risk är att en enskild som under flera år har en välfungerande assistans utan några incidenter förlorar sin rätt till personlig assistans eller assistansersättning då risken för skada kan anses ha upphört eller i vart fall inte längre anses vara allvarlig och påtaglig. Detta trots att det är just närvaron av de personliga assistenterna som har medfört att incidenter inte längre sker eller sker i en mindre omfattning än vid beslutstidpunkten.

God Assistans instämmer i utredarens konklusion att förebyggande av riskfyllda situationer relaterade till den enskildes beteende bäst hanteras av ett begränsat antal personer. Vidare exemplifieras i betänkandet att ett begränsat antal personer är vad som kan krävas för att den enskilde ska vara mottaglig för stödet även i en upprörd sinnesstämning. I samband med enskilda som kan reagera med stor upprördhet följt av stora svårigheter att trappa ner till en lugnare sinnesstämning kan det vara avgörande att det finns två personliga assistenter tillgängliga för att alternera och därigenom avvärja skada på den enskilde själv, på andra personer eller på egendom.

Dubbel assistans för att tillgodose behovet av att alternera mellan två personliga assistenter är i nuläget i det närmaste omöjligt att beviljas. Detta eftersom dubbel assistans som huvudregel endast beviljas för den aktiva insats som krävs av assistent nummer två. Ifråga om detta förebyggande stöd för att minska risken för skador bör det därför klargöras att vid behov av dubbel assistans, för att en assistent ska backa undan och en annan ta över, ska dubbel assistans

beviljas för hela den tid viss aktivitet kräver. Så kan vara fallet för en del enskilda när de ska lämna det egna hemmet och för andra finns behovet även i det egna hemmet. Om inte behovet av dubbel assistans för att alternera mellan två personliga assistenter tillgodoses riskeras att de med allra mest utmanande beteenden inte kan lämna det egna hemmet eller att de i värsta fall tvingas flytta från den egna bostaden.

Enligt betänkandets definition av vad som ska anses vara ett kontinuerligt stöd för att minska risken för skada är det enligt God Assistans oftast fråga om hjälp som behövs under hela eller en stor del av dygnet (jämförbart med hur det kontinuerliga stödet av medicinska skäl beskrivits i betänkandet på sidan 401). Enligt God Assistans är det inte tillräckligt att det i betänkandet har beskrivits att stödbehovet för att minska skaderisken i sin helhet är så kvalificerat att det ger rätt till personlig assistans. God Assistans önskar därför ett klargörande av att detta hjälpbehov inte kan tillgodoses genom beviljande av 15 minuter per klocktimme såsom kammarrättspraxis har fastställt ifråga om tillsyn som andra personliga behov, se t.ex. Kammarrättens i Göteborg avgörande i mål nr 212-18. Ett sådant klargörande behövs för att motverka att tillämpningen blir alltför restriktiv. Förslaget om kontinuerligt stöd för att förebygga skada är formulerat så att det överlappar sådan tillsyn som i nuläget hör till den enskildes andra personliga behov. Ur Försäkringskassans Vägledning om assistansersättning s. 110 f.

Tillsyn som andra personliga behov är en kvalificerad hjälpinsats som har utvecklats i rättspraxis (jämför HFD 2017 ref. 27). Av Högsta förvaltningsdomstolens dom i RÅ 2010 ref. 17 framgår att tillsyn kan ingå i bedömningen av andra personliga behov. I de kammarrättsdomar som meddelats efter RÅ 2010 ref 17 har det varit fråga om tillsyn som andra personliga behov när den försäkrades funktionsnedsättning inneburit att någon behöver ha tillsyn över den försäkrade därför att skadliga situationer kan uppstå för den försäkrade själv eller andra (RÅ 2010 ref. 17, KRNS 4203-09, KRNG 422-10, 6340-10, KRNG 2753-10, KRNJ 3237-10 och Rättsfallsöversikt – personlig assistans Anser 2012:2). Vägledning 2003:6 Version 28 111 (211) Av domarna följer att för att assistansersättning ska kunna beviljas för tillsyn i form av andra personliga behov behöver funktionsnedsättningen också vara sådan att det finns behov av att den personliga assistenten kan se den försäkrade eller i vart fall befinna sig på hörbart avstånd. Aktiv tillsyn av övervakande karaktär som inte kräver ingående kunskap om den enskilde och funktionsnedsättningen är tillsyn som ett annat personligt behov (domsnytt 2013:067)

God Assistans menar därför att det tillsammans med förslagen i betänkandet även är absolut nödvändigt att det samtidigt genomförs en förstärkning av möjligheterna att beviljas tillsyn som andra personliga behov såväl under dagen som under natten. I annat fall kommer denna tillsyn att konsumeras av det nya grundläggande behovet kontinuerligt stöd utan att något annat sätts i dess ställe. Enligt God Assistans uppfattning är det därför rimligt med en återgång till vad som tidigare har gällt för tillsyn som andra personliga behov innan HFD 2017 ref. 27. Det skulle medföra att den som inte själv kan klara av att lämna heller inte lämnas utan tillsyn. Den som behöver hjälp till

toaletten ska heller inte lämnas att göra sina behov i en blöja *enbart* för att assistansen har utvecklats till något som närmast kan jämföras med hemtjänst för ett antal punktsatser spridda över dygnet.

Det är av yttersta vikt att det framgår av lagtexten att kontinuerligt stöd för att *förebygga* att den enskilde skadar sig själv, andra eller egendom också omfattar de situationer när utmanande beteende *trots allt uppstår* och den enskilde behöver hjälp för att minska risken för att den enskilde skadar sig själv, andra eller egendom. Detta behövs för att vara förvissad om att det synsätt som uppvisats av Kammarrätten i Sundsvall i mål nr 1901-20 inte tillåts påverka tolkningen och tillämpningen av detta nya grundläggande behov. Kammarrätten har i nämnda mål fäst stor vikt vid att rutinerade personliga assistenter trots allt inte har kunnat förutse eller förhindra utbrott. Även om detta är en bedömning av övervakande tillsyn som kräver ingående kunskap anser God Assistans att det i nu aktuellt lagstiftningsärende finns anledning att vara särskilt tydlig för att uppnå syftet att stärka assistansen och möjliggöra för fler personer att bli berättigade denna insats.

God Assistans anser att möjligheten att beviljas assistansersättning i barnomsorg, skola, daglig verksamhet och vid kortare sjukhusvistelser i nuläget är ytterst begränsad och när så sker är det huvudsakligen obefintlig verbal kommunikation som i praxis har ansetts utgöra sådana särskilda skäl som krävs. Enligt God Assistans är det därför angeläget att redan i samband med det nu aktuella lagstiftningsärendet också säkerställa att personer som framöver bedöms ha behov av något av de två nya grundläggande behoven kontinuerligt stöd (för att förebygga skada och av medicinska skäl) samtidigt får dessa behov tillgodosedda även i barnomsorg, skola, daglig verksamhet och vid kortare sjukhusvistelse.

För att ha rätt till assistans i barnomsorg, skola, daglig verksamhet och vid sjukhusvistelse krävs enligt lagen att det finns särskilda skäl för detta. Situationer som utgör sådana särskilda skäl är när det finns stora svårigheter att kommunicera med andra än de personliga assistenterna, där det av hänsyn till den enskildes hälsotillstånd är viktigt att den personliga assistenten finns till hands eller när det är särskilt angeläget att den enskilde har ett starkt begränsat antal personer knutna till sig. Behov av kontinuerligt stöd för att förebygga risken för skada är, enligt God Assistans, sådant att det bör anses särskilt angeläget att den enskilde har ett starkt begränsat antal personer knutna till sig för att få behövlig hjälp. Likaså bör kontinuerligt stöd för medicinsk problematik, enligt God Assistans, anses vara sådant att det av hänsyn till den enskildes hälsotillstånd är viktigt att just en

personlig assistent finns till hands. God Assistans anser därför att det i lagstiftningen också bör framgå att förekomsten av något av dessa hjälpbehov också ger rätt till assistansersättning för *hela tiden* i barnomsorg, skola, daglig verksamhet samt vid kortare sjukhusvistelser.

Förslaget om ett kvalificerat motiverande eller vägledande stöd välkomnas med önskemål om ytterligare vägledning för tillämpningen så att det som är avsett att stärka rätten till personlig assistans i denna del verkligen uppnår sitt syfte. Det är önskvärt att det klargörs tydligt att behov av hjälp med motiverande och vägledande stöd ska beräknas utifrån den tid det tar att få ett behov tillgodosett från början till slut. Detta för att inte hjälpbehovet ska riskera samma sorts uppstyckning som de flesta andra grundläggande behoven drabbas av när det ska utredas vad som är tillräckligt privat och integritetskänsligt för att berättiga till assistans.

Förslag om stärkt assistans för barn

God Assistans välkomnar förslaget om att inget föräldraavdrag bör göras avseende kontinuerligt stöd för medicinsk problematik. Enligt betänkandet kan det inte höra till normalt föräldraansvar att löpande under hela eller stora delar av dygnet – under en längre tidsperiod – behöva ge sådant medicinskt stöd som krävs för att inte riskera barnets liv eller hälsa. God Assistans vill här uppmärksamma att den stora mängd vårdbesök som många assistansberättigade barn behöver göra också går långt utöver vad som är normalt för barn i motsvarande ålder utan funktionsnedsättningar. God Assistans anser därför att vårdbesök som till antalet går utöver vad som kan anses normalt ska ge rätt till personlig assistans eller assistansersättning (som andra personliga behov). Detta är något som i nuläget bedöms strikt utifrån barnets ålder. Exempelvis bedöms det vara normalt att föräldrar till 7-åringar följer med sina barn på vårdbesök/tandvårdsbesök och därför beviljas oftast inte assistans för detta oavsett antalet vårdbesök per vecka och oaktat att vårdbesöken är helt relaterade till funktionsnedsättningen.

God Assistans anser att det är av yttersta vikt att även kontinuerligt stöd för att förebygga risken för skada beviljas utan något föräldraavdrag. Stödbehov för att förebygga risken för skada tar, i likhet med kontinuerligt stöd av medicinska orsaker, en stor del av dygnet i anspråk och har därför samma inverkan på föräldrars möjligheter att sova, sköta arbete, hantera vardagssysslor och ta hand om eventuella övriga barn i familjen. För det fall lagstiftaren anser det vara alltför långtgående att helt utesluta ett föräldraavdrag avseende kontinuerligt stöd för att förebygga risken för skada så bör i vart fall inget sådant avdrag göras för barn över fyra års ålder. Detta

eftersom inga fyraåringar har ett sådant behov. Av beskrivningen av en fyraåringars utveckling på 1177 framgår bl.a. följande.

- Barnet blir i den här åldern bättre på att planera och samordna lekar och uppgifter. Barn på en förskolegård kan till exempel leka länge *utan* stöd från vuxna, själva hitta på nya lekregler och nytt innehåll under tiden som leken pågår.
- Kompisar blir allt viktigare. Många har en eller några vänner som de föredrar. Fyraåringar kan leka fantasifulle läsaslekar och rollekar med andra barn.
- Fyraåringen leker ofta bra och intensivt i grupp *utan* att någon vuxen är inblandad, men ibland blir det bråk och konflikter.

Ovanstående ger knappast stöd för att fyraåringar någonsin behöver kontinuerligt stöd för att undvika och förebygga olika slags skador på sådant sätt som beskrivits i betänkandet. Vidare anser God Assistans att det inte heller avseende kvalificerade vägledande eller motiverande insatser bör göras något föräldraavdrag efter fyra års ålder. Såsom detta behov beskrivs i betänkandet är det fråga om hjälpbehov som barn över fyra års ålder utan funktionsnedsättningar inte har. Om det ändå görs ett föräldraavdrag medför detta att föräldrar till dessa barn ska ta ett större ansvar än vad som är fallet för föräldrar till barn utan funktionsnedsättningar.

God Assistans välkomnar den förutsägbarhet som ett schabloniserat föräldraavdrag medför och instämmer i betänkandets slutsats att detta inte kan åstadkommas genom framtagande av ett kunskapsstöd. God Assistans instämmer även i betänkandets slutsats att det är viktigt att skyndsamt komma ifrån nuvarande bedömningar av föräldraansvaret.

God Assistans motsätter sig inte att schablonavdraget görs i två delar – ett avseende grundläggande behov och ett avseende andra personliga behov. Däremot anser God Assistans att rätten till personlig assistans eller assistansersättning ska bedömas utifrån det totala behovet av hjälp med grundläggande behov per vecka *utan* att bortse ifrån de hjälpbehov som infaller under tid med annat samhällsstöd (barnomsorg, skola, korttids mm). Det enda avdraget som bör göras innan bedömningen av rätten till assistans är det schabloniserade föräldraavdraget. I annat fall riskerar barn med mycket omfattande hjälpbehov att inte beviljas assistans för att en stor del av deras grundläggande behov rent faktiskt tillgodoses under skoltid, av barnomsorgen eller under tid på korttids. Detta skulle troligen bli fallet för barn som inte kvalificerar sig för något av de föreslagna nya grundläggande behoven, men som inte kan lämnas ensam under någon del av dygnet.

God Assistans menar att detta skulle drabba barn som har behov av hjälp med några eller alla följande delar: måltider, av- och påklädning, personlig hygien och kommunikation i en omfattning som – om barnet inte tillbringade så mycket tid inom annat samhällsstöd – självklart hade beviljats assistans. Detta rör barn som – utan beviljad personlig assistans – ofta har en stor del av tiden i annat samhällsstöd för att föräldrarna över huvud taget ska orka med sin tillvaro. För att dessa barn med mycket omfattande hjälpbehov ska kvalificera sig för assistans från kommunen eller Försäkringskassan bör samtliga grundläggande behov beaktas vid bedömningen med avdrag endast för i betänkandet föreslagna föräldraavdrag. Detta trots att en del behov sedan rent faktiskt tillgodoses på annat sätt och därför inte genererar beviljade assistanstimmar. Det God Assistans föreslår är detsamma som har föreslagits i betänkandet avseende hälso- och sjukvårdsinsatser som ska *beaktas* om det finns en särskild överenskommelse mellan anordnaren och sjukvårdshuvudmannen, men ändå *inte berättiga till assistans*.

God Assistans anser att detta inte får sin lösning genom den i betänkandet föreslagna ventilen om att kommunerna ska bevilja assistans redan vid ett fåtal timmars grundläggande behov när detta är barnets bästa. Om så sker istället för att i bedömningen beakta hjälpbehov som finns under tid med annat samhällsstöd kommer kommunerna istället för Försäkringskassan återigen bli ansvariga för mycket omfattande assistansbehov. Ofta handlar det om behov som finns under all tid barnen inte tillbringar inom annat samhällsstöd. Att låta kommunerna ta ansvaret för dessa barn överensstämmer inte med grundläggande tankar om att staten ska bära kostnaderna för de personer som har de allra största hjälpbehoven.

Betänkandets slutsats att många (inte alla!) barn i tolvårsåldern självständigt kan sköta sin personliga hygien, äta och klä av och på sig framstår som märklig. God Assistans uppfattning är att de flesta barn klarar av dessa moment helt själv långt innan tolvårsåldern. Från skolstart förväntas barn klara av sina egna toalettbesök, byta om vid gymna och bad samt duscha därefter, klä av och på sig vid rasterna och de kan sannerligen föra mat och dryck till munnen utan hjälp. God Assistans anser att den enda del av de grundläggande behoven som möjligen kan omfattas av något normalt föräldraansvar är tandborstningen. Detta för att tandläkare påstår att det är först från tolv års ålder som barn klarar av att borsta tänderna på ett sådant sätt som en tandläkare önskar. God Assistans anser att det absolut inte bör göras något föräldraavdrag avseende de grundläggande behoven efter nio års ålder.

När det gäller föräldraavdrag för andra personliga behov upp till 18 års ålder framstår inte heller detta som välgrundat. Det är en sak att varje familj har normalt umgänge, äter tillsammans och liknande och en helt annan sak att en familjemedlem under denna tid har ett behov av vad som normalt är assistansberättigande hjälp. Ett hjälpbehov som enligt betänkandets förslag om föräldraavdrag upp till 18 års ålder ska tillgodoses av familjen under ”umgängestiden”. God Assistans anser att det efter 13 års ålder inte bör finnas något föräldraavdrag att göra för de andra personliga behoven. Barn som är äldre än 13 år behöver givetvis sina föräldrars omsorg, men knappast på ett sådant sätt som bör föranleda något tidsavdrag från assistansen.

Vad som skrivits om föräldraavdrag och dubbel assistans på sidan 433 framstår som helt obegripligt.

Av betänkandet framstår det (sidan 434) som att det efter personkretsbedömningen ska bedömas om den enskilde har en stor och varaktig funktionsnedsättning enligt 9 a § första stycket LSS. Enligt definitionen av personkretsarna i 1 § LSS är denna bedömning redan gjord. Något som framgår av att det för personkrets 3 anges att det är fråga om *andra* varaktiga fysiska eller psykiska funktionshinder (än personkrets 1 och 2). God Assistans som menar att vad som skrivs om stor och varaktig funktionsnedsättning i 9 a § första stycket LSS endast omfattar en *definition* av personlig assistans och inte självständiga rekvisit. Det är dessutom avgörande att det inte tillförs något ytterligare moment av bedömning mellan personkretsen och de grundläggande behoven.

- 1 § LSS Denna lag innehåller bestämmelser om insatser för särskilt stöd och särskild service åt personer
1. med utvecklingsstörning, autism eller autismsliknande tillstånd,
 2. med betydande och bestående begåvningsmässigt funktionshinder efter hjärnskada i vuxen ålder föranledd av yttre våld eller kroppslig sjukdom, eller
 3. med *andra varaktiga fysiska eller psykiska funktionshinder* som uppenbart inte beror på normalt åldrande, om de är stora och förorsakar betydande svårigheter i den dagliga livsföringen och därmed ett omfattande behov av stöd eller service.

Med ett schabloniserat föräldraavdrag relaterat till barnets ålder kan beslutsmyndigheterna redan vid det initiala beslutet ta ställning till ökad assistans i takt med ökande ålder. God Assistans emotser den ökade trygghet som barn och deras vårdnadshavare skulle känna om kommunerna tog tillfället i akt och lät sina assistansbeslut gälla tills vidare istället för att alltid tidsbegränsa besluten. Detta möjliggörs om det schabloniserade föräldraavdraget införs.

Möjligheten för barn att beviljas personlig assistans för endast ett fåtal timmar grundläggande behov per vecka möjliggör för Sverige att leva upp till antagna konventionsförpliktelser och är därför ett helt nödvändigt förslag. Förslaget väcker dock många frågor om vad som ska ske när

God Assistans Support i Sverige AB. Org.nr: 559154-3755.

Postadress: Box 3059, 169 03 Solna

Telefon: 08-23 26 00. info@godassistans.nu. www.godassistans.nu.

barn som på denna grund har haft personlig assistans under hela eller stora delar av sin uppväxt fyller 18 år och ska betraktas som vuxna. De flesta 18-åringar är fortfarande hemmaboende med sina föräldrar. Det rör 18-åringar som skulle förlora sin rätt till assistans trots att de har samma hjälpbehov som de kan ha haft hela uppväxten. Detta eftersom dessa behov vid en bedömning av en vuxen persons rätt till assistans inte skulle anses tillräckligt omfattande för att behålla assistansen. God Assistans vill lyfta frågan om dessa personer efter 18-årsdagen ska få hjälpbehoven tillgodosedda av sina föräldrar eller tvingas flytta till särskilt boende.

Avslutningsvis är det ett mycket välkommet betänkande med många fina förslag som efter vissa justeringar bör genomföras så snart som möjligt.

Luleå den 1 oktober 2021

Linda Bergstrand, jurist

Emma Larsson, socionom

Linda Olofsson, jurist

Maria Sjöblom, jurist

Ann-Marie Stolberg, jurist

Karin Ståhlacke, jurist